

научно-практического семинара (г. Витебск, 18-19 декабря 1998).—Витебск: (б.и.), 1998.

4. Кравченко О.В. Психологічне забезпечення діяльності ОВС в ризиконебезпечних ситуаціях оперативно-службової діяльності: навчальний посібник / О.В. Кравченко, О.В. Тімченко, В.С. Христенко.— Харків: Модем, 2002.

Павленко Н.Г., провідний науковий співробітник відділу організації науково-дослідної роботи НАВС, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ЛЮСТРАЦІЇ ЯК СВОЄРІДНА ФОРМА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ УЧАСНИКАМ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ

Частина 7 статті 1 Закону України «Про очищення влади» передбачає, що заборона окремим фізичним особам обіймати певні посади (крім виборних посад) в органах державної влади та органах місцевого самоврядування не застосовується до осіб, які визнані учасниками бойових дій під час проведення антитерористичної операції на сході України у встановленому законодавством порядку.

На перший погляд, ця норма закону виконує суто кадрово-патріотичну функцію. Втім, проаналізувавши наслідки її правозастосування, можна з впевненістю стверджувати, що ця норма закону допоможе здійснювати й психологічну реабілітацію учасників антитерористичної операції.

Війна здійснює руйнівний вплив на психіку солдата, заставляючи його переглядати свої моральні норми, а також корегує його світогляд. Окремі учасники бойових дій матимуть спогади про війну як про головну подію у своєму житті. Людина, яка пережила багато негативних психологічних моментів (загибель бойових побратимів, смерті серед цивільного населення, поранення, інвалідність, знищення ворогів, відповідальність за прийняті рішення та життя своїх

товаришів), відчуває на собі вплив величезної кількості стресових факторів.

Адаптація учасника бойових дій до продовження життя в мирній обстановці є багатокомплексним завданням. Особам, що пережили бойові дії, притаманні такі негативні психологічні риси як постійне відчуття небезпеки, гіперактивація уваги, сприймання побутових проблем мирного населення як несерйозних у порівнянні з обстановкою на фронті, намагання втекти від реальності.

Психіка учасників бойових дій, яка була налаштована на потреби моментальної реакції на небезпеку та довготривалого бойового виснаження, має бути перелаштована до потреб мирної обстановки та стандартних умов життя.

Важливе місце в структурі психологічної реабілітації учасників бойових дій належить їх зайнятості. Особа, що перенесла посттравматичний синдром, без постійного місця роботи не матиме змогу відволіктися від пережитого під час участі у військових діях. Учасники бойових дій повинні мати змогу звикнути до мирного способу життя, у чому їм повинні допомагати рідні та близькі (в домашній обстановці) та колеги (на місці роботи).

Будь-який психологічний стрес учасника бойових дій може бути подолано значно краще та скоріше, якщо він отримує суттєву соціальну підтримку. До числа найефективніших антистресових засобів відносять підтримку робочого колективу.

Держава намагається працевлаштовувати учасників бойових дій, розробляючи різноманітні програми з зайнятості та створюючи цій категорії осіб гарантії працевлаштування після демобілізації. Фактично процедура законодавчого анулювання встановленої заборони на державну службу для учасників бойових дій є як різновидом програми зайнятості, так і важливим засобом відновлення психологічної рівноваги учасників бойових дій.

Не слід забувати, що учасники бойових дій набувають специфічного військового досвіду (зокрема у саперній та диверсійній справі), який може бути ними задіяний у випадку відсутності джерела отримання доходів для себе та своєї сім'ї. Держава повинна розуміти, що працевлаштовані ветерани не

просто мають шанс стати на злочинний шлях, а й скоювати злочини з великою суспільною небезпекою (зокрема й способами, небезпечними для життя та здоров'я великої кількості людей).

Окрему багаточисельну групу серед учасників бойових дій складають працівники органів внутрішніх справ. Держава має бути вкрай незацікавлена в тому, що б такі особи не були працевлаштовані, оскільки останні ще й знаються на методах оперативно-розшукової діяльності та способах уникнення кримінальної відповідальності.

Вищерозглянута норма закону виконує зокрема й функцію захисного бар'єру для переліченої категорії осіб, котрий має не дозволити використовувати набуті ними професійні та військові навички на шкоду інтересам суспільства.

Казміренко В.О., кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник відділу організації науково-дослідної роботи НАВС

ПОНЯТТЯ ТА ТИПОВІ ОЗНАКИ ПОСТТРАВМАТИЧНОГО СТРЕСОВОГО РОЗЛАДУ

Ситуація в Україні, що склалася в останні місяці, призвела до збройного конфлікту з величезною кількістю загиблих, поранених, заручників з числа військових та цивільного населення. Враховуючи постійне удосконалення військової техніки і тактики ведення боїв, появу явища «гібридної війни», особи, які беруть участь у військових конфліктах, все рідше мають можливість після виходу з театру бойових дій зберегти фізичне та психічне здоров'я. Все це зумовлює інтерес дослідників до проблеми психічного здоров'я тих, хто зазнав впливу стрес-факторів збройних конфліктів. До їх наслідків можна віднести посттравматичний стресовий розлад.

Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР) виникає як відставлена і/або затяжна реакція на стресову подію або ситуацію (короткочасну або тривалу) винятково загрозливого характеру, що, в принципі, може викликати загальний дистрес